

СЕКЦІЯ 4.

КРЕАТИВНЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ У ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИКИ, ФІЗИКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ІСТОРІЇ, ПСИХОЛОГІЇ, ПЕДАГОГІКИ, СОЦІАЛОГІЇ. ПОЛІТОЛОГІЇ, ФІЛОСОФІЇ. МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН, ПРАВА ТА ІНШИХ ДИСЦИПЛІН

*Дмитро Бажан,
студент 1 СТН курсу спеціальності 208 «Агроінженерія»
Науковий керівник: Мушеник Ірина Миколаївна,
канд. екон. наук, доцент кафедри математичних дисциплін,
інформатики і моделювання,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський*

ОБГРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАСНУВАННЯ ТЕХНІЧНОГО ЕЛЕКТРОННОГО НАУКОВОГО ЖУРНАЛУ

Сьогодні електронне видання оснащено широким діапазоном методів та засобів для створення повноцінного інформаційного продукту з багатьма можливостями.

Електронні видання кардинально відрізняються від друкованих своєю специфікою надання інформації. Прикладом цього є застосування, починаючи з останнього десятиліття ХХ ст., мультимедійних компонентів, звукового супроводження, використання відеофрагментів, а також анімаційних елементів в основній частині видання. До того ж електронні видання відрізняються від друкованих безпрецедентною швидкістю розповсюдження інформації, що в них міститься, тим самим активно витісняючи загальноприйняті паперові носії (книги, підручники, журнали, препринти тощо) як основні джерела інформації [2].

Відбувається швидкий розвиток електроніки та інформаційних комп'ютерних технологій, що зумовило появу електронних видань. Всі видавництва перейшли на комп'ютерний набір та верстку видань, що зберігаються в електронній формі в пам'яті комп'ютера. Таке видання, цілком зверстане та вичитане, має назву «електронне». Але для того, щоб електронне

видання мало змогу конкурувати з паперовими носіями, воно має бути опубліковано в мережі чи на будь-якому нематеріальному носії. Звісно ж, для перегляду такого видання необхідний пристрій – персональний комп'ютер, DVD-програвач тощо.

Можна зазначити, що електронне видання – самостійний закінчений продукт, що містить інформацію, надану в електронній формі, і призначений для тривалого зберігання й багаторазового використання невизначеним колом користувачів, всі копії якого відповідають оригіналу. Під самостійністю тут розуміється можливість використання продукту незалежно від його виробника (зокрема через мережу Інтернет). Закінченість продукту означає незмінність інформації, що міститься в ньому протягом певного часу й усі копії якого відповідають оригіналу, наявність необхідної ідентифікації, а також відповідальності й прав авторів, укладачів, видавців та інших осіб [5].

Електронні видання віднесені до пріоритетних галузей у багатьох країнах світу, зокрема в країнах Європейського Союзу. Їх розвиток фінансується чисельними програмами. Одна з них, п'ятирічна програма технологій інформаційного суспільства IST («Information Society Technologies»), виконувалася з 1995 по 1999 рр., друга – п'ятирічна програма розвитку створення й використання мультимедіа, INFO2000, – закінчилася 2005 року. Програма розвитку інформаційного суспільства в Європі PROMISE («PROMoting the Information Society in Europe») розпочата першого січня 1998 р. Інша ініціатива, названа «Європа, Інформаційне суспільство для всіх», розпочата Європейською Комісією восьмого грудня 1999 р. [4]. Про електронні документи та застосування їх у науковій та практичній роботі в Америці, наприклад, почали говорити на офіційному рівні ще наприкінці 80-х років ХХ ст. [5]. Починаючи з 2000 р., в рамках підтримуваної урядом програми з інтерактивними електронними журналами близько десяти років працює спеціальна служба OCLC (Online Union Catalog), яка економічно підтримує університетські видавництва й сама виступає як видавець наукових видань, у тому числі електронних. Так, у Фінляндії з 1996 по 2000 рр. реалізовувалася

розрахована на п'ять років дослідницька програма з електронним видавничим і друкарським процесами, з фінансуванням близько 60 млн. фінських марок [1]. Необхідно відзначити, що в Україні перші кроки в напрямку державної підтримки електронного видавництва та електронних видань зроблено на початку ХХІ ст., про це свідчать дослідження співробітників бібліотек, праці науковців та виробничі стандарти [5].

Що ж стосується мережевих електронних видань, то тут революційні зміни почалися з винаходом у 1989-му році HTML, видавничі можливості якого були суттєво потужнішими за попередників. Нова технологія давала змогу макетувати текст разом із зображенням, робити посилання на інші тексти безпосередньо з документу, а пошук документів став глобальним. Посилання зв'язали усі електронні ресурси світу в одну велику бібліотеку, робота мережі спростилася до клацання мишкою по гіперпосиланнях, що переносили читача з одного сайту на інший.

Останнім часом у зв'язку зі стрімким розвитком мережі Інтернет з'являється все більше електронних наукових публікацій, доступ до яких є безкоштовним для користувачів. Численних видавців таких публікацій відносять до руху «Вільний доступ» (Open Access) [2]. У його рамках виділяють два основних напрями, які образно називають Green Road (Зелений шлях) і Golden Road (Золотий шлях). Перший напрям об'єднує прихильників так званого «самоархівування», які підтримують зусилля дослідників з публікації своїх власних робіт у вільному доступі в Інтернеті, що не виключає паралельну публікацію їх у традиційних виданнях. Зазвичай необхідні кошти для цього виділяються організаціями, в яких працюють вчені, або організаціями, що видають гранти. Найвідоміший і найбільш об'ємний, понад 430 000 статей, архів таких публікацій – автоматичний електронний архів статей та препринтів з фізики, математики, інформатики, механіки, астрономії та біології. Другий напрям розвиває альтернативні моделі видання наукових публікацій, насамперед журналів і матеріалів конференцій, у рамках яких всі витрати несуть видавці, а для кінцевого користувача доступ до публікацій

безкоштовний. Для фінансування цих моделей також залучаються грантові кошти та кошти наукових організацій. Найбільш відомі програми «Золотого шляху» – «Open Access» Інституту Відкрите Суспільство та Public Library of Science [3].

На сьогодні ми бачимо, що стрімкий розвиток електронних видань і створення власного інформаційного ресурсу, а саме електронного науково-практичного журналу, є актуальним і перспективним. Необхідно активно брати участь у пошуках того напрямку, в якому піде розвиток електронного видання, шукати шляхи взаємодії з дослідниками та користувачами наукової інформації, розробляти електронні формати та інтерфейси презентації власних досліджень. Заснування нового електронного наукового журналу забезпечить доступ до наукових публікацій усієї наукової спільноти; створить можливість для обговорення спільних проблем та пошуку шляхів їх вирішення.

Список використаних джерел

1. Антоненко І., Баркова О. Електронні ресурси як об'єкт каталогізації: історія питання, термінологія, форматне забезпечення. *Бібліотечний вісник*. 2004. № 2. С. 11-22.
2. Закревська О. Електронні видання: процеси стандартизації і проблеми бібліографічного опису. *Наукові записки Інституту журналістики*. К., 2006. Т. 28. 78 с.
3. Мушеник І. Сучасні реалії і тенденції розвитку інформаційних технологій в освіті. *InterConf*. 2020. Вип. 27. С. 143-146.
4. Пілат О. Становище електронних видань у сучасному медіасвіті з погляду регламентації. *Комп'ютерні технології друкарства*. 2010. Вип. 23. С. 174-178. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal> (дата звернення: 28.02.2021)
5. Ясінецька І., Мушеник І. Інформаційні системи і технології в управлінні діяльністю підприємства. *Збірник наукових праць ЛОГОС*. 2020. С. 66-67.